

Smarta appar vid språkliga svårigheter

Foto: Ditte Glännström

Sofia Grunér

Välkommen till appvärlden! Det är en trevlig plats som till en början kan upplevas som lite rörig. Jag ska göra mitt bästa för att försöka guida dig och förhoppningsvis kan du hitta några app-pärlor på vägen.

Jag som är din "app-guide" heter Sofia Grunér och är logoped på Logopedbyrån Dynamica i Stockholm. Jag arbetar med utredningar av barn och vuxna som har svårigheter med läsning, skrivning eller med språket.

Vi börjar med att titta på vad du kan göra utan att ta ner några appar. Du kan alltid prata in och låta telefonen eller plattan skriva det du säger. Har du svårigheter med skrivandet kan detta vara en stor hjälp. Så här gör du:

- Du hittar funktionen via mikrofon-symbolen till vänster om tangentbordet som du får upp om du ska skriva någonting på din telefon eller platta. På iPhone och iPad kommer den upp direkt och på Androidtelefoner/plattor behöver du peka på kugghjulet och sedan på mikrofon-symbolen.
- Peka på symbolen och prata in det du vill skriva.

På iPhone eller iPad kan du även få texter upplästa. Den här funktionen brukar vara bra om man har svårigheter med läsningen eller om man bara tycker att det är lättare

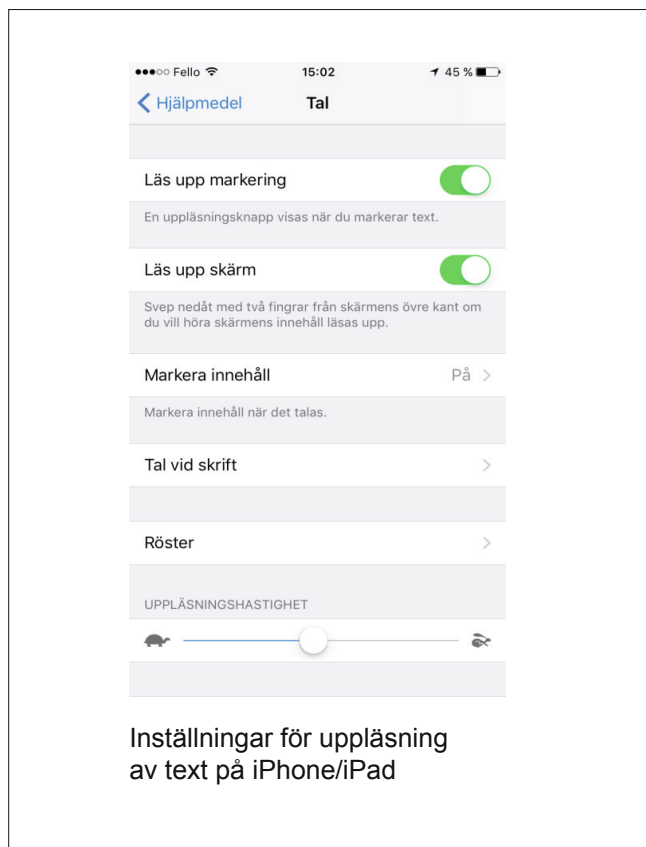
att lyssna. För många är det bra att lyssna på texten flera gånger. Uppläsningfunktionen aktiverar du så här:

- Gå in i iPhonens eller iPadens inställningar (symbolen ser ut som ett kugghjul)
- Peka på "Allmänt" och sedan på "Hjälpmedel"
- Peka på "Tal"

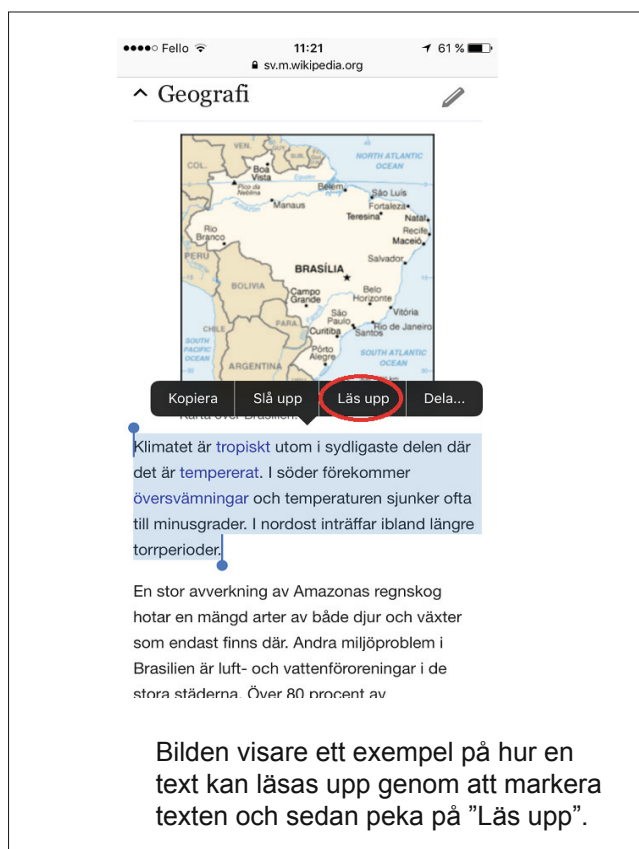
Markera "Läs upp markering" och välj de språk du vill att detta ska fungera på via "Röster". Längre ner vid sköldpadd- och kaninsymbolen kan du välja hur fort uppläsningen ska gå.

Nu är funktionen aktiverad och du kommer att kunna lyssna på alla texter i telefonen eller plattan som går att markera. För lyssna gör du så här:

- Gå till den text du vill lyssna på (t.ex. på Internet, i ett SMS eller i ett mail)
- Peka på ett ord i texten och dra reglagen så att all den text du vill lyssna på blir blå

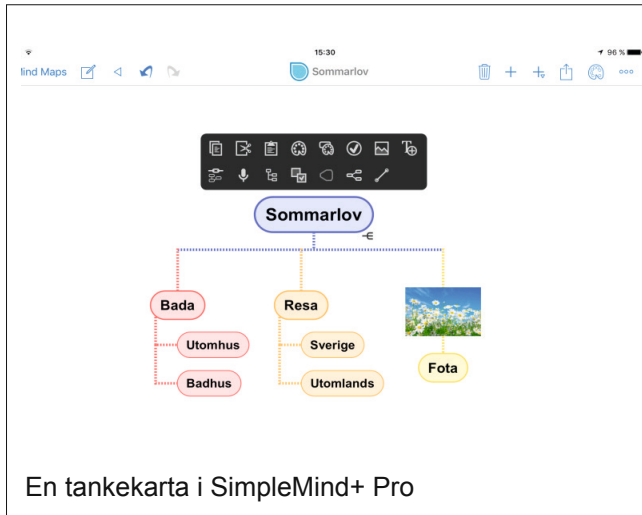
- Peka på "Läs upp". Då läses texten upp i den hastighet som du valde i inställningarna. Går det för fort eller för långsamt kan du ändra på hastigheten genom att gå in i inställningarna igen. Hastigheten kan du alltid variera utifrån den text du ska lyssna på. Innehåller texten mycket fakta kan det vara bra att dra ner hastigheten och om texten är lättare kanske du vill dra upp hastigheten lite.

Tankekartor och anteckningar

Många med språkliga svårigheter brukar tycka att tankekartor är ett bra sätt för att ta in och strukturera upp information. I appen **SimpleMind+ Pro** (iPhone/iPad/Android) kan du göra egna tankekartor innehållande text, inspelat ljud, bilder och mycket mer. Välj "Pro"-versionen för att även ha möjlighet att lägga till bilder och ljud. Om det är mycket information att ta in, till exempel på genomgångar i skolan eller på möten finns det appar som kan hjälpa till med det. I appen **Audionote** (iPhone/iPad/Android) kan du spela in samtidigt som du skriver stödord eller tar bilder. Sedan kommer appen att koppla ihop det du har skrivit eller fotat med inspelningen så att du

kan navigera mellan det du vill lyssna på. Du kan också gå in i appens inställningar och välja att ljudet ska spelas upp lite långsammare. Du kan också alltid lyssna på dina anteckningar flera gånger.

En tankekarta i SimpleMind+ Pro

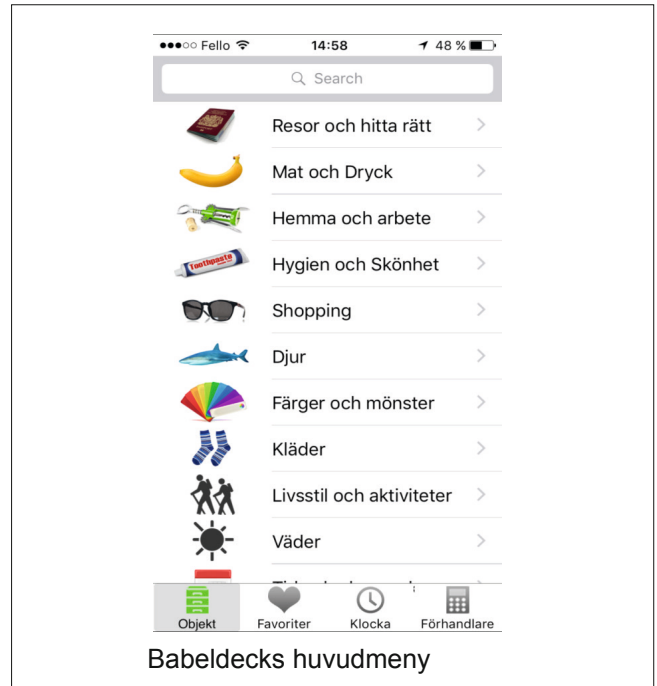

Exempel på anteckningar från en lektion i Audionote.

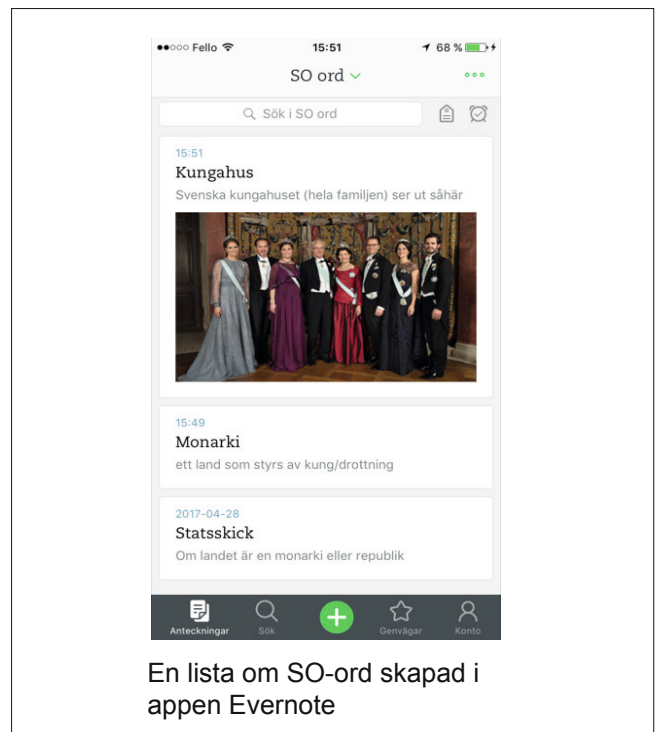
Smarta ordböcker

Det finns även många smarta ordboksappar om man vill slå upp eller hitta ett visst ord. Appen **Babeldeck** (iPhone/iPad) innehåller mängder av substantiv (saker) tillsammans med tydliga bilder och text. Man kan även söka på ett visst ord i appen. Om man vill kunna samla de ord som man har slagit upp (till exempel via Google) i ordlistor finns appen **Evernote** (iPhone/iPad/Android). I appen kan man skriva in ett ord och sedan skriva/prata in text, rita eller lägga till en

bild som förklarar ordet. Man kan skapa egna ordlistor till exempel utifrån olika skolämnen eller teman och inom listorna kan orden sorteras i bokstavsordning så att man lätt hittar orden igen.

Babeldecks huvudmeny

En lista om SO-ord skapad i appen Evernote

Det finns många appar där du kan prata in ett ord och sedan få ordet översatt och uppläst på det språk du har valt. Du hittar dem genom att söka på "Voice translator" i din appbutik (AppStore eller Google Play). Några tips är apparna **SayHi** (iPhone/iPad), **iTranslate** (Android) eller **Google översätt**

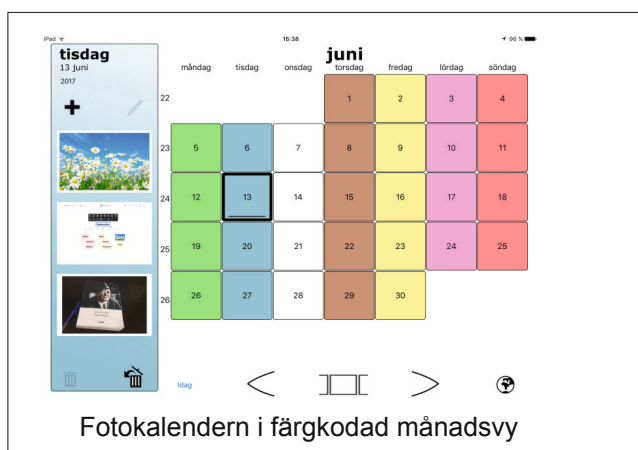
(Android/iPad/iPhone). I alla dessa appar kan du prata in ett ord eller en mening och sedan få ordet eller meningen uppläst på det andra språket. Översättningen av meningar är tyvärr inte perfekt så bäst fungerar det att bara prata in enskilda ord. Testa att säga ett ord på det andra språket och se om du säger det tillräckligt rätt för att appen ska kunna översätta det. Det är ett bra och ofta roligt sätt att träna!

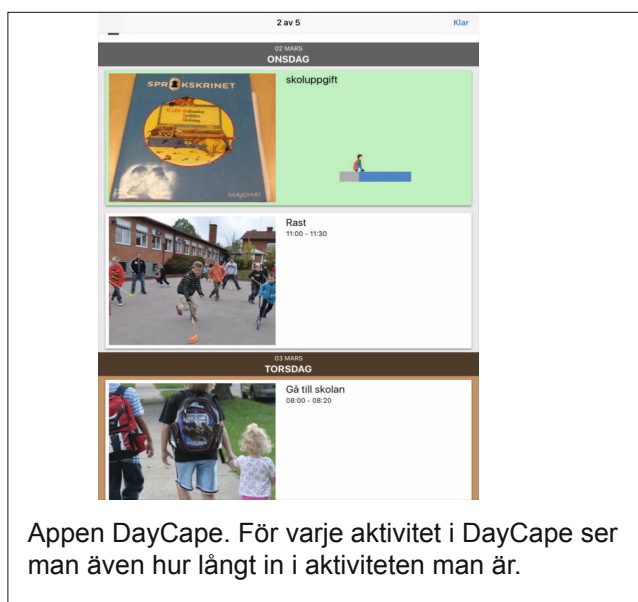
Glosövning på engelska i appen SayHi. Peka på "English" (eller det språk du har valt) för att säga ordet på engelska, eller på "Svenska" för att säga ordet på svenska. Om du vill lyssna på översättningen flera gånger kan du peka på ordet i översättningsfältet och sedan på pilen.

Schema

Till sist ska vi titta på appar där du man göra egna bild- eller fotoscheman. I appen **DayCape** (iPhone/iPad/Android) kan man göra enkla och tydliga bildscheman med tiden utsatt. Till appen finns även ett webverktyg där man enkelt som förälder eller lärare kan skapa scheman. Appen **Fotokalendern** (iPad) innehåller en kalender med månads- och veckovy som är färgkodade. I appen kan du även skapa bildspel med text, talsyntes eller inspelat tal. Dessa bildspel kan man sedan använda för att prata om sin dag vilket för många är lättare än att prata helt fritt.

Fotokalendern i färgkodad månadsvy

Appen DayCape. För varje aktivitet i DayCape ser man även hur långt in i aktiviteten man är.

Jag hoppas att du har hittat någon eller några appar som kan passa dig! På hemsidorna www.skolappar.nu, www.pappasappar.se och www.logopedeniskolan.se kan du hitta fler smarta appar. På www.logopedbyran.se/artikelkategorier/app-och-hjalpmedelstips/ finns även instruktionsfilmer på många av de funktioner och appar som jag har tipsat om här.

Sofia Grunér

Legitimerad logoped, Logopedbyrån Dynamica

- Sofia Grunér är logoped och arbetar med utredningar av barn och vuxna som har svårigheter med läsning, skrivning eller med språket.
- Sofia tipsar om appar som hjälp vid språkliga svårigheter.